

*Magyar Orvosi Könyvtárak
Szövetsége*

*Hírlevél
2006/3.*

BEVEZETŐ

Kedves Kollegák!

Az utóbbi 10-15 év a számítógépes technológia fejlődésének, s egyre nagyobb térhódításának köszönhetően a könyvtáraink döbbenetes változáson mentek keresztül. Szinte minden munkafolyamat számítógéppel történik, a papírkiadású állomány is veszít jelentőségéből, hiszen az irodalom online áll rendelkezésre. Azonban ennek az elektronikus irodalomnak a használata más eszközöket, s más ismereteket igényel a könyvtárosoktól. Szembe kell néznünk a társadalom elvárásaival, igényeivel, a könyvtárosoknak ismerni kell a forrásanyagokat, azok használatát, az internet tudományos célú használatát. Ehhez nyújt segítséget immár harmadik alkalommal az Informati Medicata konferencia 2006. október 17-én és 18-án. Előadások, tréningek, továbbképzések lesznek, amelyeken nem csak könyvtárosok, hanem a végfelhasználók, tehát orvosok is részt vehetnek. A résztvevők számára ingyenes a belépő, pusztán jelentkezni kell. A képzett, segítőkész könyvtárosokra mindig szükség lesz a kórházakban, egészségügyi intézetekben. Kérem, hogy lehetőség szerint minden orvosi könyvtáros vegyen részt a konferencián s szervezze a kórház orvosainak a részvételét is.

Köszönettel

Vasas Livia
MOKSZ elnök

TARTALOMJEGYZÉK

HÍREK	2. old.
ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁGI JELENTÉS	5. old
SZAKORVOSI KITEKINTÉS STROKE	9. old.
MOKSZ TAGKÖNYVTÁRAK ORSZÁGOS IDEGSEBÉSZETI TUDOMÁNYOS INTÉZET KÖNYVTÁRA -PEST MEGYEI FLÓR FERENC KÓRHÁZ - ORVOS EGYÉSZSÉGÜGYI KÖNYVTÁRA	17. old.
NÉVJEGY	21. old

HÍREK

INFORMATIO MEDICATA 2006

Immár 3. alkalommal rendezzük meg az INFORMATIO MEDICATA a „Gyógyító Információ” konferenciát. 2006. október 17-én és 18-án új helyszínen, a Balassi Bálint Művelődési Intézetbe várjuk szeretettel az orvosokat és orvosi könyvtárosokat. A rendezvényt akkreditáltatjuk. Várhatóan 10 kreditpontot kap az a résztvevő, aki a tesztet sikeresen kitölti. Kérünk benneteket, hogy már most hívjátok fel az orvosok és kollégák figyelmét erre az eseményre, hogy időben be tudják tervezni az utazást. Jelentkezési lap és részletes program a www.lib.sote.hu -n valamint a MOKSZ honlapján elérhető és letölthető. További kérdéseiket az ejuhasz@lib.sote.hu e-mail címre várjuk.

A szervezők nevében köszönettel:
Juhász Éva ejuhasz@lib.sote.hu

Kedves Könyvtáros Kollegák!

Amint azt már többen tudjátok, a MOKSZ vezetősége szeretne kialakítani egy olyan adatbázist, amely lehetővé teszi a könyvtárosok szakmai életútjának figyelemmel kísérését. Életre kívánunk hívni és hagyománnyá tenni egy olyan kezdeményezést, amely növeli a könyvtárosok elismertségét, szakmai presztizsét. Ennek érdekében a jövőben emléklakettel szeretnénk megemlékezni a pályán eltöltött kerek évfordulókról.

Kérem a vezető könyvtárosok segítségét abban, hogy a fenti elképzelés megvalósítását szolgáló adatbázis kialakításához, a maguk és beosztottjaik alábbi adatait az erika@pandy.hu címre juttassák el.

Név (lánykori név feltüntetésével),

Születési hely és idő,

Mióta dolgozik könyvtárosként?

Köszönettel:
Kis-Pál Sándorné
erika@pandy.hu

Gólyainvázio

Elsőéves hallgatók lepték el a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtárát a 2006/2007-es tanév első napjaiban. Könyvtárunk munkatársai több száz diáknak tartottak prezentációt az intézményre magyar, német és angol nyelven. Bemutatták

többek között a tavaly megnyílt régi könyvek tárárt, a Neptun gépeket, de tájékoztattak a WIFI szolgáltatásról is. A program nem titkolt célja, hogy az egyetemi hallgatók minél nagyobb számban iratkozzanak be a könyvtárba, és kihasználják az intézmény által biztosított irodalomkutatási lehetőségeket

.Juhász Éva

ejuhasz@lib.sote.hu

MOKSZ Ellenőrző Bizottsági jelentés 2005. év

A MOKSZ 2005. évben végzett munkáját az Ellenőrző Bizottság a szabályoknak megfelelően ellenőrizte, az alapszabályban kitűzötttel összevetette.

Megvalósult célkitűzések

A MOKSZ a 2005. évi programtervében kitűzött célok megvalósításához különböző típusú rendezvényeivel, kiadványaival, kapcsolatok felvételével, intézkedéseivel nyújtott segítséget tagkönyvtárai számára.

Adatbázis elérések:

- Példa értékűnek nevezhető azaz összefogás, mellyel a tagkönyvtárak részt vettek, az e-Magyarország Pont pályázatán. Számokkal kifejezve 40 egészségügyi intézmény nyert számítógépeket, nyomtatókat, Internet hozzáférést.
- A Clinical Evidence adatbázishoz való hozzáférés 2005-ben is segítette a nyertes könyvtárak munkáját. A pályázat a 2004. évi folytatása, mely az ESKI pályázata segítségével történt.
- Szervezetünk tagkönyvtárai közül 29 könyvtárban továbbra is sikeresen használják az EISZ programját.
- Az EBSCO szolgáltatásait folyamatosan használhatják az igénylést bejelentő könyvtárak.
- Az év közepén indult el a szervezése a ProQuest teljes szövegű adatbázis konzorciumi szerződésben történő elérésének, mely a 2006. évben realizálódik. Az év utolsó hónapjaiban pedig az első továbbképzések elkezdődtek.

Rendezvények:

- Kibővített elnökségi ülés volt 2005. év áprilisában egybekötve a Szegedi Egyetem Központi Könyvtárának meglátogatásával.
- November hónapban a tagság a MOKSZ legnagyobb szakmai rendezvényén vehetett részt a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtára szervezésében, az INFORMACIO MEDICATA 2005 konferencián. A Credit pontot szerezhető két napos rendezvényen magas színvonalú előadások hangzottak el orvosok

és könyvtárosok számára. A rendezvény kiállítóitól szerezhető információkat is meg kell említenünk, amik mindennapi munkánkhoz elengedhetetlenek. A szervezés magas színvonalát ki kell emelnünk, sokoldalúsága, gazdagsága, gördülékenysége tekintetében, amit hihetetlenül gazdag, színes, hangulatos programok tettek felejthetlenné.

- A MOKSZ vezetőségének mandátuma lejárt, így tisztségújításra került sor.

A vezetőség megválasztott tagjai: Dr. Vasas Livia elnök, Balogh Margit, Beke Gabriella, Erdeiné Törőcsik Katalin, Gracza Tünde, Hován Lászlóné, Kis-Pál Sándorné, Kührner Éva, Szikszai Márta, Wolf György.

- A SE Központi Könyvtára akkreditált oktatási programjában 30 órás tanfolyamot szervezett „Interaktív tudományos forráskutatás elektronikus könyvtári környezetben, publikációs stratégiák és segédeszközök” címmel.
- Kidolgozásra került az Informatio Medicata Díj, a melyet a MOKSZ adományoz a szervezetben végzett munka elismerésért.

Kapcsolatok:

Továbbra is nagyon fontosnak tartja a szervezet a különböző szervezetekkel való folyamatos kapcsolattartást, EM, NKÖM, IHM, Kórházszövetség, szaksajtó, külföldi szervezetek -EAHIL, külföldi könyvtárak- stb.

2004-ben felmérés készült arról, hogy hány könyvtáros kap dokumentumvásárlási támogatást. Ez a szám 62 fő. A MOKSZ a 2005. évben tovább forszírozta a NKÖM-nél a támogatás lehetőségét, de sajnos eredménytelenül. A nem nyilvános könyvtárakban dolgozó munkatársak továbbra sem kapnak a támogatást.

A MOKSZ honlapjának folyamatos karbantartása, aktualizálása folyamatos, ami elérhető a következő címen: <http://moksz.lib.unideb.hu>

Az OSZK statisztikai munkabizottsága az új statisztikai adatlap kidolgozásában szakterületünknek a véleményét is kérte.

A 2004. évben kezdődően és a 2005. évben folytatódóan cikksorozat jelent meg az intézményi könyvtárak életéről, tevékenységeikről, technikai lehetőségeik bemutatásáról a Kórház c. folyóiratban. A kórházigazgatók lapjában megjelenő cikkeink megjelentetésével intézményeink vezetőinek figyelmét kívántuk ráirányítani könyvtárainkra, mint a friss, gyors, pontos és fontos információ elérésének színhelyére.

Szervezetünk kiadványa a MOKSZ Hírlevél nyomtatott formájú megjelentetése az év folyamán 5 alkalommal történt.

Tagság, elnökség, ellenőrző bizottság,

2005. évben a szervezet tagkönyvtárainak száma 114, míg 2004-ben 137 volt. A csökkenés annak tudható be, hogy több intézményt megszüntettek, illetve összevontak. A tagkönyvtárak elérhetőségének pontosítása kidolgozás és folyamatos figyelés alatt van, mivel maguk a fenntartó intézmények is folyamatosan változás alatt állnak.

Az év folyamán két alkalommal ült össze a vezetőség. Az intézmények nehéz gazdasági helyzete miatt az utazások akadályokba ütköztek, így az e-mail levelezés vette át a vezetőség tagjai között a közvetítő szerepet.

Az elnökségi üléseken az ellenőrző bizottság javaslatit a vezetőség meghallgatta, az intézkedések megtörténtek.

Adminisztratív tevékenység

A MOKSZ vezetősége a szervezet év közben végzett tevékenységét időrendben, folyamatosan dokumentálta a rendezvények felhívásaival, számlákkal, egyéb dokumentumokkal.

A 2005-ben az előző évhez hasonlóan a szervezet költségvetése, a napló főkönyv számítógépen van vezetve Fenyves Beáta könyvelő által.

Az ellenőrző bizottság, mint minden évben, ezúttal is két alkalommal végzett ellenőrzést az év folyamán. Az év végi záró ellenőrzés 2005 év májusban történt, melynek pénzügyi forgását a következőkben számszerűsítjük.

PÉNZESZKÖZÖK:

2005. 01.01. **Nyitó egyenleg:**

Bank nyitó: 233.551,-Ft.

Pénztárnyitó: 131.767,-Ft.

Összesen: 365.318,-Ft.

2005.12.31. **Záró egyenleg:**

Bank záró: 208.082,-Ft.

Pénztárzáró: 80.827,-Ft.

Összesen: 288.909,-Ft.

2005. év **bevételei:**

Folyószámla kamat: 3.484,-Ft.

Lekötött betét kamata: 3.826,-Ft.

Szponzor bevétel: 250.000,-Ft

Pályázati bevétel: 300.000,-Ft.

Tagdíj+IM: 3.821.496,-Ft.

Összesen: 4.378.806,-Ft.

Kiadások: 3.451.369,-Ft.

Lekötött betét: 1.000.000,-Ft (lekötés:

2005.10.25.)

Kamata: 3.826,-Ft (2005.12.31.)

Összesen: 1.003.826,-Ft.

Nyitó: 365.318,-Ft.

Árbevétel: 4.378.806,-Ft.

Kiadások: 3.451.369,-Ft.

Lekötés: 1.003.826,-Ft.

2005. évi záró összeg: 288.909,-Ft.

A kiadások számlákkal igazolva, a tranzakciók számítógéppel szabályosan könyvelve vannak.

Kiadási tételek: bank, konferencia, rendezvény költség, irodaszer, postaköltség, utazási költség, nyomtatványok, ügyviteli munka (könyvelő költsége) stb.

Debrecen, 2006.05.18.

Erdeiné Törőcsik Katalin

Az Ellenőrző Bizottság elnöke

SZAKORVOSI KITEKINTÉS

STROKE

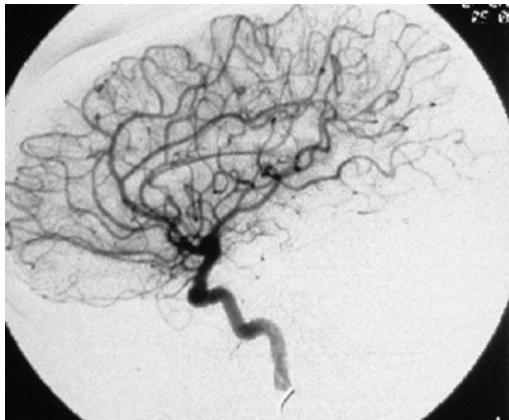
A XX. század második felétől egyre elterjedtebbé váltak a „civilizációs” betegségek. Vezető halálokká váltak a szív-érrendszeri, ezzel párhuzamosan az agyi-érrendszeri katasztrófák. Az agyi-érrendszeri történéseket hívjuk az angol nyelvből átvett szóval stroke-nak.

Óriási jelentőségét a gyakori előfordulás, a sokszor fatális kimenetel, az életminőséget igen durván befolyásoló későbbi maradványtünetek adják. A betegségnek két alapvető formáját különböztetjük meg:

1. Vérellátás megszűnése miatti, érelzáródás okozta oxigénhiányos szövetelhalás
2. Vérzéssel járó stroke

A két kórképet érdemes külön-külön tárgyalni, hiszen sok esetben a lefolyás, a kezelés, a kimenetel is különbözik. Mivel a vérellátási zavarra visszavezethető inzultusok száma kb. a négyszerese a koponyaűri vérzéssel járó betegségnek, vegyük ezt szemügyre előbb.

Mi okozza ezt a betegséget?

Itt is szerepel minden, a szív-érrendszeri megbetegedésekhez vezető rizikófaktor. Közhely ma már a mozgásszegény életmód, a helytelen táplálkozás okozta elhízás, a dohányzás, esetleg az alkohol. A magas koleszterinszint, a fel nem ismert, kezeletlen magas vérnyomás betegség /hypertonia/ a cukorbetegség mind az érrendszer károsodását, ezt követően pedig az agyi érrendszeri katasztrófák kialakulását okozhatják. Jellemzője a kórképnek a hirtelen kezdet - erre utal a magyar nyelvben a régebben használatos „szélhűdés” „gutaütés” kifejezés. Az esetek zömében alarmírozó, drámai tünet együttes jelentkezik - leggyakrabban féloldali bénulás, esetleg beszédképtelenség. Gyakran előfordul, hogy a kezdeti, súlyos tünetek később enyhülnek, sőt a beteg átmenetileg tünetmentessé is

válhat. Ez mindig komoly figyelmeztetés!! A történés háttérben ilyenkor gyakran az agy vérellátását biztosító nagy artériák betegsége lehet az ok. Persze a kimenetelt tekintve sok függ az adott beteg anatómiai adottságaitól - ugyanis az agyalapon a két oldalról bejövő artériás rendszer által szállított vér egy artériás gyűrűben találkozik. Szerencsés esetben, ha a rendszer jól működik, egy nagy artéria teljes elzáródása is történhet akár észrevétlenül is. Sajnos, ez azonban az esetek többségében nem így van.

Külön említendő az a helyzet, ha az amúgy egészséges érrendszeren belül az érelzáródást, egy máshonnan jövő, az érpályában sodródó véralvadék okozza. /Ezt hívjuk Embóliának/ Ennek forrása többnyire a szívben van, szívbillentyű hibák, ritmuszavarok hajlamosítanak rá.

A vérzéses stroke tünettaniilag igen hasonló a fent leírtakhoz - sok esetben csak a műszeres kivizsgálás kapcsán derül ki, hogy melyik betegség fajtáról van szó.

Agyvérzést az agyi erek sérülése okoz. Gyakori a háttérben e kezeletlen - sok esetben fel sem ismert - hypertonia - által okozott vérzés. Speciális forma, de mindenképpen itt említendő az érfalak - gyakran veleszületett tágulatából, fali gyengeségéből eredő vérzés. Ez utóbbi egészen más módon következik be, más kezelést / idegsebészeti, műtéti ellátást/ igényel.

Az agyi katasztrófát elszenvedett ill. neurológiai tüneteket /mint pl. a bénulás/ mutató beteg kórházba kerül. **KÓRHÁZBA KELL**, hogy kerüljön! Ma már szerte a világban, így nálunk is un. **STROKE- Centrumok** állnak rendelkezésre. Itt első lépés a kivizsgálás, a diagnózis felállítása történik, a kezelési terv ezt követi. Fény derül a meglévő, ám eddig fel nem ismert rizikófaktorokra, az agy sérülésének a mértékére és a helyére - különböző agyi területek különféle tüneteket mutatnak. Képzővizsgálat szükséges az agy állapotának megítéléséhez - ez többnyire CT, néha MR vizsgálattal történik / Meg kell jegyezni, hogy rendszerint a képzővizsgálattal csak 24 óra elteltével látható a károsodás tényleges mértéke. /Az agyat vérrel ellátó a nyakon felfelé haladó artériák szűkülete - esetleges elzáródása is ekkor derülhet ki -

ultrahangvizsgálat alapján. A kezelésre több lehetőség is kínálkozik. Optimális esetben, ha a beteg 3 órán belül jól felszerelt centrumba kerül, van mód gyógyszeres beavatkozásra, mellyel visszaállítható a vérkeringés. A folyamat ez esetben reverzibilis. Sajnos az esetek többségében a beteg ennyi idő alatt nem jut megfelelő kórházba. Ilyenkor a hangsúly a rizikófaktorok kezelésén és a korai rehabilitáció megkezdésén van, gyógyszeres terápiával kiegészítve. Nagyon súlyos állapotú, esetleg vérzéses stroke-ot elszenvedett beteg esetében pedig szükséges lehet idegsebészeti beavatkozás is.

A gyógyulás tehát lehet látványos és maradéktalan - azonban ez csak a kevés kivétel. Többnyire hosszú, keserves küzdelem eredménye, ha egy ilyen beteg ismét önellátóvá válik, a munkaképesség pedig rendszerint nem állítható vissza.

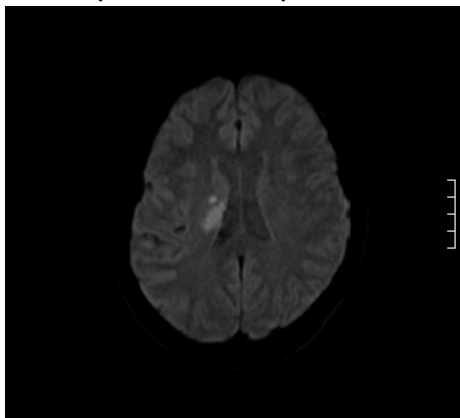
Talán a legfontosabb, ma már közhellyé vált szóval a megelőzés. Az érrendszeri betegségekhez vezető tényezők- a kardiológusok által sokat emlegetett „egészséges életmód”, az időszakos orvosi ellenőrzés. Ha pedig a betegség mégis bekövetkezik, a mielőbbi szakszerű ellátás, a rehabilitáció minél korábbi megkezdése az, ami a késői maradványállapotot a legjobb irányba befolyásolja.

Dr. Anda Judit andajut@oiti.hu

Neurológus-OITI

Az agyérbetegségekről

A WHO meghatározása szerint a stroke az agyműködés globális vagy fokális zavarával jellemezhető, gyorsan kialakuló klinikai tünetegyüttes, mely több mint 24 órán keresztül áll fenn vagy halált okoz, s melynek bizonyíthatóan nincs más oka, mint az agyi érrendszerben

kialakuló elváltozás.

Hogyan alakulhat ki?

- Vérrög vagy az érfalon képződő felrakódás (plakk) bereped vagy lehasad és elzárja az agyi artériát blokkolva a vérkeringést - éren belüli embolizáció vagy arterioszklerotikus érelzáródás.
- Vérrög képződik az aritmiásan vagy

infarktuson átesett szívben, a rög leszakad és elzárja az agyi eret - kardiális embolizáció.

- Az agyi vénák, sinusok trombózisa, mely a vénás száron okoz elzáródást.
- Az agyat ellátó erek károsodása és szakadása következtében kialakuló vérzés. Ennek két formája van. Az állományi vérzés esetén a vér az agyállományba kerül (haemorrhagia cerebri), aneurizma megrepedésekor a vér a pókhálóhártya alatti térbe kerül (haemorrhagia subarachnoidealis).

A stroke-ok mintegy 80-90 %-a ischaemiás eredetű, azaz az agyi vérkeringés károsodása okozza a tüneteket. Kisebb hányadát képezik a vérzéses kórképek, a magas halandósággal járó vénás folyamatok szerencsére ritkák. A klinikai tünetek attól függenek, hogy az agy mely területei károsodnak. A leggyakoribb tünet a féloldali bénulás,

melyet az arc aszimmetriája kísér. Gyakorik még a beszédzavarok, többnyire féloldali zsibbadások, egyik látótér elvesztése, nyelési zavar, szédülés, járásbizonytalanság. Gerincvelői károsodás esetén - itt is kialakulhat stroke - mindkét alsó végtag bénulása, vizeletelakadás. Az akut fázisban, de túlnyomórészt a krónikus időszakban igen gyakori a depresszió.

A stroke ritkán jár fájdalommal, s valószínű ez az oka, hogy a betegek gyakran túl későn fordulnak orvoshoz. Már itt hangsúlyozni kell, hogy a klinikai tünetek kialakulásakor a beteget azonnal kórházba kell szállítani, azaz a stroke *sürgősséget* jelent.

A stroke epidemiológiája

A stroke Európában a harmadik leggyakoribb haláloki tényező, a leggyakrabban vezet rokkantsághoz. Évente 1,4 millió stroke okozta halál fordul elő. Az akut időszakban a halálozási arány magas, 10 % körüli. Még riasztóbb, hogy a betegek 30 %-a a stroke-ot követő első hónapban meghal. Tartósan rokkanttá válik a betegek 1/3-a, 5-10 %-a ápolási otthonba kerül, illetve otthoni állandó ápolásra szorul.

Mindezekhez hozzátehető, hogy a betegek mintegy 20 %-a szellemileg hanyatlik, elbutul.

Magyarországon különösen kedvezőtlenek a morbiditási adatok. Évente 40-50 ezer új stroke eset fordul elő, mortalitása 180-200/100.000, ami igen magas érték, s azt jelenti, hogy hazánkban 18-20.000 ember hal bele ebbe a betegségbe évente. A betegek $\frac{1}{4}$ -e fiatalabb 60 évnél. A férfiak 6 esztendővel hamarabb kapják meg a stroke-ot, mint a nők. Ennek súlyos szociális következményei vannak. Egy 60-65 éves férfi mellett még ott lehet valamivel fiatalabb felesége, aki képes ápolni, de a 70-75 éves agyérbeteg nő gyakran már özvegy, esetleg férje már nincs olyan állapotban, hogy ápolni tudja.

A stroke a társadalom, a családok számára igen nagy lelki, anyagi megterhelést jelent, a számítások alapján nem túlzás azt állítani, hogy nagyobb, mint a kardiovaszkuláris betegségek.

A stroke gazdasági terhének illusztrálására elmondható, hogy Nyugat-Európában a teljes egészségügyi költségek 3-4 %-át az agyérbetegségek költségei teszik ki. Még nagyobb a teher Kelet-Közép-Európában, ahol a stroke gyakorisága nagyobb.

A prognosztikai adatok sem biztatóak. A WHO szerint 2020-ra a szívbetegségek és a stroke lesznek a vezetők mind a halálozás, mind a rokkantság területén világszerte. A halálos kimenetelű események száma a világon évi 20 millió fölé emelkedik, 2030-ra több lesz, mint évi 24 millió.

A riasztó adatok ellenére, mint azt az Európai Parlament 2003. június 19-ei ülése is megállapította, a stroke *megelőzhető európai katasztrófa*, amihez egységes cselekvési akciótervet kell kidolgozni.

Akut ellátás

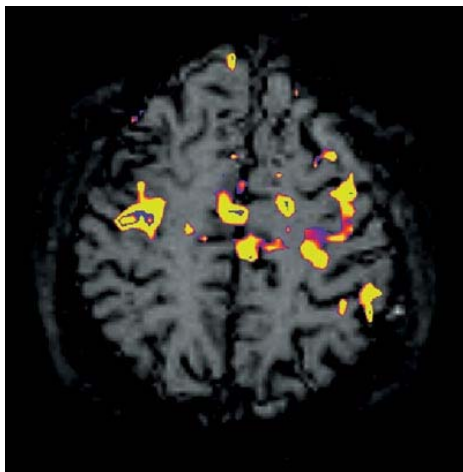
A koronária őrzőkhöz hasonlóan speciális stroke egységeket kell kialakítani. Bizonyított, hogy a stroke osztályokon az agyérbetegségek halálozási adatai, a kimenetel jobb.

Tudatosítani kell a szakmában és a lakosságban, hogy a stroke *sürgősségi ellátást* jelent. A mentőszállítási rendszert oly módon szükséges átalakítani, hogy a stroke is elsőbbséget élvezzen a szállításban.

Ennek alátámasztására hangsúlyozandó, hogy jelenleg a stroke gyógyításában az egyetlen, bizonyítottan hatékony eljárás a trombolízis, a vénás vérrögoldás. Ezt a kezelést 3 órás időablakon belül meg kell kezdeni úgy, hogy előtte megtörténjen a CT, a laboratóriumi és a fizikális vizsgálat. Ez sürgősségi szemlélet nélkül nem kivitelezhető. Akut stroke tüneteinek észlelésekor a hozzátartozónak nem a házi orvosra kell várnia, hanem a mentőket kell hívnia, hogy a beteg minél előbb stroke osztályra kerüljön. Stroke osztály hiányában belgyógyászati, egyéb osztályokon telestroke rendszert, neurológiai konzultációs lehetőségeket kell biztosítani, hogy a trombolízis itt is kivitelezhető legyen.

Már az akut ellátás keretében meg kell kezdeni a rehabilitációt, mely feltételezi szakosodott fizioterápiás egységek működését, a megfelelő infrastruktúra kialakítását. Az elbocsátást követően folytatni kell a beteg intézeti, közösségi rehabilitációját.

A stroke megelőzése

A stroke terápia eszköztára nem túl gazdag. Természetesen meg kell teremteni az agyérbetegségek kezelésének optimális intézeti, intézeten kívüli feltételrendszerét, de érdemi javulás a stroke morbiditásában, mint azt a fejlett országok példája is bizonyítja, csak az *elsődleges megelőzéstől* várható. Elsődleges megelőzésen általában azt értjük, hogy törekszünk egy betegség

kockázati tényezőinek minimalizálására, hogy maga a betegség ne alakuljon ki.

Mik a stroke befolyásolható kockázati tényezői?

Első helyen a magasvérnyomás betegség áll. Minél hosszabb ideje áll fenn, minél nehezebben befolyásolható, annál nagyobb a veszély. Az intenzív felvilágosító munka ellenére az emberek 2/3-a nem tartja lényeges egészségügyi problémának. További rizikó faktor a cukorbetegség, az elhízás, a kóros vérzsírértékek, dohányzás, mértéktelen alkoholfogyasztás, s a kábítószerekkel való visszaélés.

A kardiocerebrovaszkuláris betegségekhez vezető legfontosabb végső közös út az érlemezés, az atheroszklerózis. Ezért célszerű *általános érvédelemről* beszélni. Általában az atheroszklerózissal szemben elért eredmény pozitívan befolyásolja bármely vaszkuláris betegség morbiditását, kimenetelét. A kockázati tényezők számbavételéből adódnak a legfontosabb tennivalók:

- rendszeres vérnyomásellenőrzés,
- a magas vérnyomás, cukorbetegség és a kóros vérzsírok kezelése,
- életmódválttatás (testsúlycsökkentés, dohányzás abbahagyása, egészséges táplálkozás, sport, fizikai aktivitás elkezdése).

A fentiek közül a legfontosabb az életmódválttatás, annak elérése, hogy az emberek számára az egészség valóban érték legyen.

A prevenciós intézkedésekkor a kezelési útmutatókban ki kell emelni azt a tényt, hogy a vérnyomást befolyásoló kezelések a vérnyomáscsökkentő hatáson kívüli effektussal, érvédő mechanizmussal is csökkentik a stroke veszélyét.

A nemzeti oktatási programoknak fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a stroke és a magasvérnyomás betegség szoros kapcsolatban állnak egymással, de komoly szerepet játszanak egyéb tényezők is (cukorbetegségek, vesebetegségek, túlzott sófogyasztás, stb.).

Mindazonáltal igazi eredmény a stroke megelőzésében az egészséges életmódtól, az egészségközpontú szemlélettől várható. Ennek kialakítása összetársadalmi feladat, szereplői az oktatás, az egészségügy résztvevői, s számos különböző civil szerveződés.

Dr. Nikl János

drnikl@zmkorhaz.hu

Zala Megyei Kórház, Zalaegerszeg, Neurológiai Osztály

AZ AGYÉRBETEGSÉGEKKEL KAPCSOLATOS NÉHÁNY FONTOS FOGALOM

Aneurysma - az éren képződő többnyire kiboltosulás, melynek megrepedése pókhálóhártya alatti vérzéshez vezet

Apoplexia, ictus, stroke - hirtelen, ütésszerűen fellépő agyi történések leírására használt fogalmak

Aphasia - az agy bizonyos területeinek károsodásakor fellépő beszédzavar, melynek két legfontosabb formája: a. a beteg megérti a beszédet, de nem tudja kifejezni magát, b. nem érti meg a hozzá intézett beszédet, de folyékonyan, gyakran érthetetlenül beszél (zsargon aphasia)

Ataxia - leggyakrabban a kisagy károsodásakor jelentkező mozgásösszerendezési zavar

Embolia cerebri - vérrög leszakadása az érfalról vagy a szívből, s besodródása valamelyik agyat ellátó érbe

Haemorrhagia cerebri - agyállományi vérzés

Haemorrhagia subarachnoidealis - pókhálóhártya alá történő bevérzés

Hemiparesis - féloldali bénulás

Infarctus cerebri, encephalomalacia - az agy vérellátási zavara következtében kialakuló lágyulós folyamat

Occlusio - érelzáródás

Oedema cerebri - agyödéma, mely az agy különböző sérüléseit (lágyulás, vérzés, daganat, trauma, gyulladás) kísérheti, másodlagosan rontva a kiinduló klinikai állapotot

Paraparesis - a gerincvelő károsodásakor jelentkező mindkét alsó végtag bénulása

Stenosis - szűkület (Az arteria carotis 2/3-os szűkülete esetén sebészi beavatkozás, dezobliteráció, vagy stent beültetés jön szóba, melyek stroke megelőző eljárások.)

Thrombolysis - vérrögoldás, általában a vénákba juttatott gyógyszerrel, melynek hatására az elzárt agyi ér újra átjárhatóvá válik

Thrombophilia - fokozott véralvadási hajlam bizonyos véralvadási faktorok hiánya, kóros működése következtében (A vénás és artériás elzáródások veszélye e kórképben magas.)

Sinus - az agy speciális, a kemény agyhártya által határolt vénás elvezető rendszere, melynek trombózisa életveszélyes állapotot jelent

Vertigo - mozgásélménnyel járó szédülés

MOKSZ TAGKÖNYVTÁRAK ORSZÁGOS IDEGSEBÉSZETI TUDOMÁNYOS INTÉZET KÖNYVTÁRA

A könyvtár az intézet területén, az Amerikai u. 57. sz. alatt található festői környezetben. A Lajta Béla által tervezett szecessziós épület magán hordozza a népi díszítő elemeket. A 20. sz. elején Szeretetházként működött az izraelita hitközség kezelésében, majd 1919-ben Szeretetkórház lett belőle. Az I. világháború idején nagy szerepe volt a sebesültek ellátásában. A háború után újjáépítették és 1954-ben a Szeretetkórház helyén létesült az Országos Idegsebészeti Tudományos Intézet.

A könyvtár szinte egyidejű az idegsebészet alapításával. /1955/ Az állomány alapjait adományokból származó kötetek képezték. Folyamatos állománygyarapítás és a könyvtárosi poszt betöltése /eleinte társadalmi munka formájában/ az ötvenes évek végétől történt. Az állomány gerincét mintegy 2000 könyv és 1500 kötet folyóirat képezi, 2005-ben 3500 szakkönyv, 7342 bekötött folyóirat, 9 magyar és 12 külföldi kurrens folyóirattal rendelkezünk.

Az állomány az idegsebészeti szakkönyvek mellett egyéb, főleg neurológiai, radiológiai, pathológiai, szemészeti és otoneurológiai témájú könyvekből tevődik össze. A folyamatos állománygyarapítás az utóbbi évek gazdasági nehézségei miatt akadozik, de orvosaink hozzáállása sok-sok adománykönyv bevitelét tette lehetővé. Legbőkezűbb adományozóink:

Prof. Dr. Pásztor Emil /volt főig./, Prof. Dr. Nyáry István /jelenlegi főig./, Dr. Vajda János / a könyvtár tudományos vezetője/ Mindhárman szívügyüknek tekintették a tudományos könyvtár működtetését.

A folyóirat-állomány gerincét a világ legjelentősebb idegsebészeti szakfolyóiratok alkotják, Számosak megjelenésük óta járnak a könyvtárnak: Neurosurgery, Journal of Neurosurgery, Surgical Neurology, Acta Neurochirurgica, British Journal of Neurosurgery, Neurosurgical Research, Child's Nervous System. Természetesen a

magyar orvostudomány szinte minden témában idevágó és határterületi lapja is megtalálható.

Az intézet számítógépes hálózat fejlesztése kapcsán a könyvtári nyilvántartás a kartonrendszerből számítógépes adatbázisba átvitt anyagon történik / katalógus, kölcsönzések, a munkatársak közleményeinek különlenyomatai, disszertációk /

Igen jelentős a könyvtárközi kölcsönzés. Évente 7000 és 1000 közötti cikket kérünk, küldünk az ország idegsebészei, neurológusai és mások, pl. egyetemi hallgatók részére, sőt külföldre is. Lehetőség van még: helybenolvasásra, kölcsönzésre,

irodalomkutatásra /magyar és külföldi szakirodalomból egyaránt.

Az Internet használata kinyitotta előttünk a világot. Elengedhetetlen lett a gyors tájékozódás. Rendszeres használói vagyunk a különböző adatbázisoknak / EISZ, EBSCO, OVID /

Szolgáltatásaink széleskörűek, rendelkezésre állnak számítógépek, írásvetítők, video, posta, Másolás, e-mail, fax.

Az 1990-ben stílszerűen felújított könyvtárterem 2000-ben újrabútorozva, összejövetelek /Szakmai Kollégiumi ülések, Magyar Idegsebészeti Társaság Közgyűlése/ és tudományos ülések színhelye is. A könyvtárat szakmai szempontból az évtizedek alatt Dr. Áfra Dénes, Dr. Deák György, majd Dr. Vajda János irányította ill. irányítja Szeretnénk a jövőben a könyvtár WEB oldalát elkészíteni, ahol tudnánk olvasóinkat tájékoztatni a könyvtár életéről.

Hován Lászlóné

konyvtar@oiti.hu

A PEST MEGYEI FLÓR FERENC KÓRHÁZ ORVOS EGÉSZSÉGÜGYI SZAKKÖNYVTÁR

Intézményünk 1979-ben, a Kórház megnyitásával indult, és nyilvános szakkönyvtárként működik. A könyvtárosok az éves terv és költségvetés alapján végzik munkájukat.

Az intézmény feladata a

kórház dolgozóinak szakirodalmi ellátása, szakmai tájékoztatás hagyományos dokumentumokkal és informatikai eszközökkel.

Gyűjti, feltárja és kölcsönzésre alkalmassá teszi az egészséget helyreállító, a gyógyítás-megelőzés, egészségfejlesztés, rehabilitáció témáját

magában foglaló szakirodalmat. a szakmában érintettek: orvosok, fogorvosok, gyógyszerészek, egyéb diplomások, az egészségügyben résztvevő ügyviteli szakemberek számára

22 külföldi - angol nyelvű - 60 magyar nyelvű szaklapja van. Száz négyzetméteren tárolja szakirodalmát (folyóiratokat, könyveket, egyéb dokumentumokat.) Szolgáltatásait kiterjeszti a rezidens-képzésben résztvevők körére, a Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Karának hallgatóira, a Kistarcsai Flór Ferenc Egészségügyi Szakközépiskola oktatói és hallgatói körére. Szakirodalommal látja el a háziorvosokat, érdeklődő kutatóknak, a betegtájékoztatásban érdekeltnek is rendelkezésére áll a prevenció, az egészségnevelés, a rehabilitáció témáját érintő könyvekkel, folyóiratokkal.

A könyvtár közel 6.000 kötetes állományával, (magyar és idegen nyelvű könyvek, folyóiratok, CD-Romok, Videok) valamint Internet segítségével szolgáltatja a hazai és külföldi irodalmat. Szaktájékoztatót nyújt, témafigyelést vállal, másolatokat készített dokumentumaiból, könyvtárközi szolgáltatásával közvetíti országos könyvtárhálózatok, sőt külföldi könyvtárak könyveit, dokumentumait saját olvasói számára.

40 órás nyitva tartás alatt (1 fő szakkönyvtárossal) a tudományos kutató munkához rendelkezésre áll 5 számítógépen az NÖKÖM által előfizetett EBSCO Medline és a EüM által előfizetett, számunka ingyenes CE-online adatbázis is.

A kórház dolgozóinak száma 994 fő, közülük 140 orvos, 570 más felsőfokú végzettségű diplomás. A nyilvántartásunk szerint 50%-uk rendszeres látogatja az intézményt illetve kölcsönöz. Szívesen járnak a könyvtárba sokuk megfogalmazásával élve: a„szent helyre”

Úgyhogy bátran mondhatom, Kistarcsán jó ma könyvtárosnak lenni.

Kozma Zoltánné, Teri okonyvtar@florhosp.hu

NÉVJEGY

Kozma Zoltánné, Teri

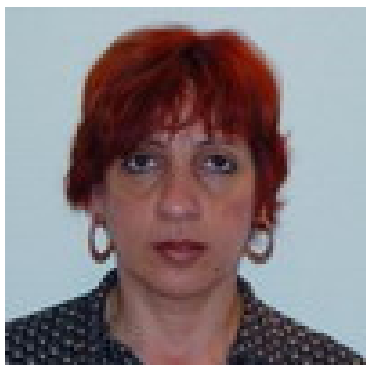
**Pest Megyei Flór Ferenc Kórház Orvos
Egészségügyi Szakkönyvtár**

okonyvtar@florhosp.hu

Somogyi születésű vagyok. A Szombathelyi Tanárképző Intézetben szereztem felsőfokú végzettséget: könyvtár-népművelés szakon 1970-ben. **1962. január 15-én** álltam munkába Kaposváron, a **Somogy Megyei Könyvtárban**, tehát **2007. január 15-én 45 éves** munkaviszonyom lesz. Első munkahelyemen 10 évig voltam, itt köteleztem el magam a bibliotékának. További 20 évet dolgoztam a **Somogy Megyei Kaposi Mór Kórház Arató Miklós Orvosi Könyvtárában**, mint könyvtárvezető, majd **1997. januárjában** lettem vezetője a **PMFF Kórház szakkönyvtárának**.

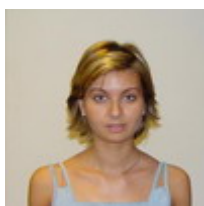
(Ragaszkodó, hűséges típus vagyok, aki nagyra becsülöm a keményfedelek közé zárt tudományt. Somogyban ezért katalogizáltam és elkülönítettem az 1880-tól ránk hagyományozott gyönyörű könyveket. Virágzó szellemi életről tudunk a 19 század végén: kiscgazdakörök, tudományos társaságok, pezsgő színházi élet volt jellemző a kis mezővárosra, Kaposvárra. 1886-ban megnyitották az Ispotályt, s ennek közel 500 kötete volt, kézzel írott katalógussal Egy kétkötetes kis bibliográfiát állítottam össze ezekből a gyönyörű kincsekből, melynek minden számozott példányát én másoltam egy Sharp nevű, Sorostól kapott gépen.

A kötetkében a könyvek borítója, az ex librisek és még az igen értékes dedikációk is külön lapokon szerepelnek Könyvtári elemző cikkeim az Orvosi Könyvtáros c. lapban jelentek meg, még pályám kezdetén. Szeretném megírni a Flór Ferenc életéről szóló biográfiát A kiváló hazafinak és orvosnak 2009-ben lesz születésének 200. évfordulója. Csak meg ne előzzön valaki!:-))

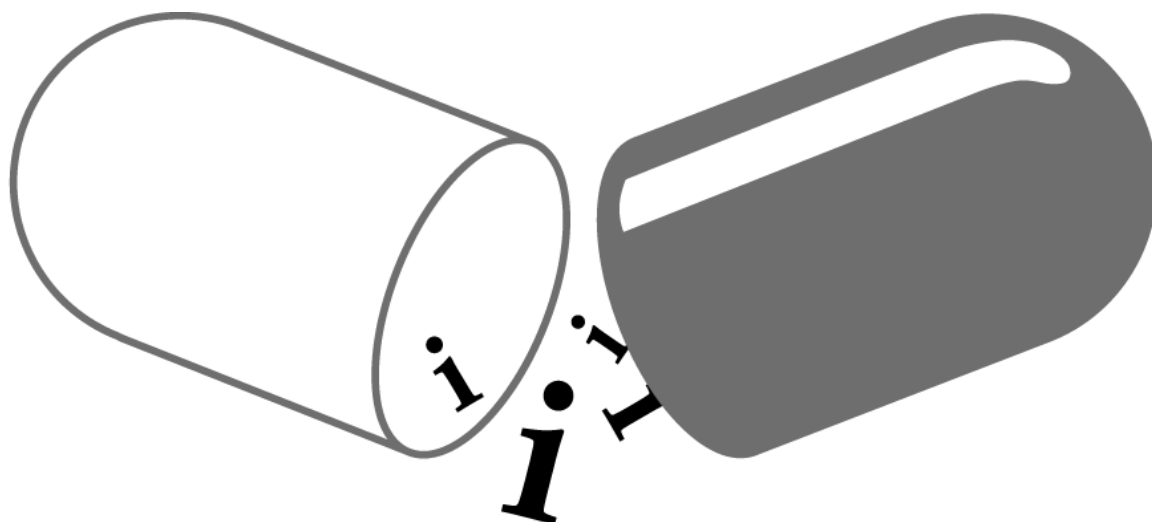
Törzsökné Kreisz Erika
Semmelweis EgyetemKözponti Könyvtára
etorzsok@lib.sote.hu

Az ezredfordulóhoz közel, 1998-ban jöttem a könyvtárba. Előzőleg egyik Szabó Ervin fiók könyvtárban dolgoztam. Először a kölcsönzésben dolgoztam, ezen belül a könyvtárközi kölcsönzést bonyolítottam le. A folyóirat feldolgozó osztályra 2004-ben kerültem. Munkámhoz tartozik a papírkiadású folyóiratok beérkeztetése, állományba vételezése, az esetleges reklamációk bonyolítása. Elmondhatom, hogy mindkét osztálynak megvan a maga szépsége. A kölcsönzőben nap mint nap találkoztam az olvasókkal, igyekeztem teljesíteni a szakirodalommal kapcsolatos kívánságaikat. Jelenlegi helyemen pedig azt tartom fontosnak, hogy az információhordozók minél hamarabb eljussanak a felhasználókhoz. Otthon a két lányomnak vagyok barátnője és bizalmasa.

Keszthelyi Anna
Semmelweis Egyetem
Központi Könyvtára
akeszthelyi@lib.sote.hu

Tavaly májusban pályakezdőként kerültem a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtárába. Kezdetben még ingáztam a főiskola és a könyvtár között, hiszen 2005 júniusában államvizsgáztam, majd júliusban megkaptam magyar-könyvtár szakos diplomámat. A munkahelyemen rögtön a mélyvízben találtam magam. A munkaköröm merőben eltérő ahhoz képest, amit a főiskolán tanítottak, éppen ezért szinte újra kellett tanulnom a szakmámat. Feldolgozó könyvtárosként a folyóiratok, valamint az elektronikus információforrások rendelése, menedzsmentje lett a feladatom. Ezen kívül hasznosítom magyar tanári végzettségemet is, hiszen sok esetben én nézem át stilisztikailag a könyvtárunkban született anyagokat. Szabadidőm az utóbbi időben nagyon kevés van, mert - győri lány lévén - belevágtam egy lakásvásárlásba Budapesten.

INFORMATIO MEDICATA

2006

**TALÁLKOZUNK
OKTÓBERBEN!**

Készült 300
példányban
Kiadja: SEKK
Lapigazgató: Dr. Vasas Livia